

Stockholm den 12 oktober 2009

R-2009/1597

Till Justitiedepartementet

Sveriges advokatsamfund har deltagit i hearing den 30 september 2009 angående betänkandet Signalspaning för polisiära behov, SOU 2009:66. Advokatsamfundet önskar även lämna skriftliga synpunkter på frågeställningarna i inbjudan av den 31 juli 2009.

Sammanfattning

Advokatsamfundet avstyrker förslagen i betänkandet.

Inledning

Advokatsamfundet har framfört omfattande kritik mot lagstiftningsprocessen angående FRA. Enligt Advokatsamfundets mening har denna varit mycket undermålig i en rad olika avseenden. Advokatsamfundet finner även nu skäl att påtala att lagstiftningen borde bli föremål för en gemensam och sammanhållen utredningsinsats, gärna med parlamentariska inslag.

Nytt straffprocessuellt tvångsmedel i brottsutredande syfte

Betänkandet om signalspaning för polisiära ändamål innebär ytterligare problem för lagstiftaren, då såväl den politiska överenskommelsen från hösten 2008 som regeringens direktiv till utredaren avsåg en betydligt snävare frågeställning än de förslag som utredaren har valt att lägga fram.

Kommittédirektiven gav utredaren i uppdrag att kartlägga Säkerhetspolisens och Rikskriminalpolisens behov av underrättelser om utländska förhållanden. Förslagen i betänkandet går enligt samfundets mening utöver direktiven och innebär införande av ett nytt straffprocessuellt tvångsmedel för Säkerhetspolisen och den öppna polisen i brotts-

utredande syfte. Utredarens förslag går således emot såväl regeringens tillkännagivande i anledning av slutbehandlingen av propositionen En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet (prop. 2006/07:63), som den politiska överenskommelsen från hösten 2008.

Advokatsamfundet finner angeläget att ännu en gång påtala vikten av att skiljelinjerna mellan underrättelseverksamhet och brottsutredande verksamhet renodlas och klargörs. Utgångspunkten måste vara att FRA ska bedriva signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet på uppdrag av regeringen, Regeringskansliet och Försvarsmakten, medan den brottsutredande verksamheten ska bedrivas av polis och åklagare enligt reglerna i rättegångsbalken.

Advokatsamfundet avstyrker därför att förslagen i betänkandet läggs till grund för lagstiftning.

Delgivning av underrättelser

Att Säkerhetspolisen ska vara betagen möjligheten att få underrättelser avseende utländska förhållanden är olyckligt. Om FRA vid signalspaning på uppdrag från regeringen, Regeringskansliet eller Försvarsmakten erhåller information om utländska förhållanden som berör Säkerhetspolisens kärnverksamhet anser Advokatsamfundet att FRA ska ha möjlighet att delge denna information till Säkerhetspolisen.

Hur en sådan delgivning av underrättelser om utländska förhållanden ska gå till, i vilken omfattning som underrättelser ska kunna lämnas och till vem informationen ska kunna lämnas är frågor som inte kan besvaras med ledning av betänkandet. Enligt Advokatsamfundets mening måste dessa frågor bli föremål för utredning innan lagstiftning kan ske.

Komplettering av behovs- och effektivitetsanalyser m.m.

Det finns även en rad andra frågor i betänkandet som måste bli föremål för ytterligare överväganden. Som exempel kan nämnas att Advokatsamfundet inte anser att utredarens behovs- och effektivitetsanalys är tillräcklig.

I sammanhanget kan hänvisas till de uppgifter som har presenterats i Utredningen om utvärdering av buggning och hemliga tvångsmedel. Av utredningen framgår att Säkerhetspolisen under 2008 har använt sig av hemliga tvångsmedel i preventivt syfte i färre än 50 ärenden. Inom den öppna polisens verksamhet har preventiv användning av hemliga tvångsmedel under samma tid använts i två ärenden och berört tre personer. När det gäller underrättelseverksamheten anser Säkerhetspolisen att den nya lagen i det närmaste har varit verkningslös. Utvärderingen visar således att det brister både avseende behov och effekt.

Med anledning av detta måste analysen avseende såväl behovet som effekten av underrättelseinhämtningen för polisiära ändamål ytterligare analyseras och utvecklas innan några lagstiftningsåtgärder kan vidtas i detta ärende. Detta för att kunna konstatera

att rimliga och grundläggande krav på rättssäkerhet och skydd för den personliga integriteten kommer att kunna tillgodoses i lagstiftningsprocessen. Vidare måste möjligheten för Säkerhetspolisen att använda underrättelsematerial som bevisning i rättegång ses över.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg